

Landskursus for Øjensygeplejersker 22.-24. januar 2026

Referat fra fredag eftermiddag v/Sygeplejerske Helle Hougaard Andersen, Vestjysk Øjenklinik.

Sygepleje, diagnosticering og behandling til patienter med Glaukom

v/Øjenafdelingen Aalborg Universitetshospital.

Sygepleje v/Linda Madsen, sygeplejerske

Hvad er glaukom?:

En snigende sygdom i synsnerven, der ofte opdages tilfældigt. Ved glaukom er der ubalance mellem dannet væske (fra corpus ciliare) og det der kommer ud igen (gennem trabekelværket). Overtryk trykker bagud mod synsnerven, hvis nervefibre lider irreversibel skade og dele af synsfeltet forsvinder som følge heraf.

Den kan være arvelig og rammer typisk omkring 45 års alderen. Ved familieær disposition anbefales kontrol fra omkring 40-45 års alderen. 9000 mennesker diagnosticeres årligt med glaukom i DK.

Glaukom behandles med dråber, laser eller kirurgi.

Modtagelse af nyhenviste glaukompatienter:

Øjenafdelingerne får henvist patienter med glaukom pga forhøjet IOP, progression af synsfelter eller dråbeintolerans. Men afdelingerne oplever, at mange nyhenviste ikke ved, hvorfor de er henvist. Der opfordres til opmærksomhed herpå i praksis.

Patientens sygdomsforståelse og Compliance:

Synssansen er den sans folk er mest bange for at miste. Viden skaber tryghed og øger compliance. Vigtigt med tilpasset information til den enkelte.

Om øjendrypning:

- Dryppeintervaller skal jævnt fordeles på døgnets timer for optimal virkning.
- Øve øjendrypning med patienten. Brug evt. lubrikerende dråber.

Bekymringer/udfordringer:

- Bivirkninger: tåreflod/tørre øjne, lange vipper, indsinkne øjne, mørkt omkring øjnene.
- Bevaring af fritidsaktiviteter/hobber.
- Angst for at blive blind eller miste kørekortet.
- Økonomi
- Isolation
- Ansigtsgenkendelse

Ved samtale før operation spørger patienter oftest om:

- hvornår må jeg arbejde igen?
- hvornår må jeg genoptage min fritidsaktivitet?
- Skal jeg fortsætte med at dryppe?

Der er lavet en podcast om glaucom der hedder: "Grøn stær – en informations podcast om glaukom"

Diagnosticering og behandling v/ Jan Henrik Simonsen, overlæge

Forhøjet øjentryk kan blive til neurodegeneration og først da hedder det glaucom. Når nerveaksoner går til grunde, sker der en udhuling af synsnerven.

Trykgenerering sker i den forreste del af øjet. Modstand i væskeflow ved pupil kan omgås ved iridotomi.

Ved et øjentryk på 60 sker nerveskade indenfor timer, ved 50 indenfor døgn, ved 40 indenfor uger....

Normalværdi-begrebet er moderniseret pga overlap mellem raske med højt tryk og syge med lavt tryk. Trykket kan være 25 uden at du udvikler glaukom eller under 21 og du udvikler glaukom. Lavtryksglaukom kan komme på baggrund af dårlig blodforsyning.

De fleste oplever slørede områder eller at dele af synsfeltet mangler. Perimetri anbefales x 3/år de første 2 år for at fange "rapid progression".

Ca. 100.000 personer har glaukom i DK. Mange har det – få bliver helt blinde.

Congenit og juvenil glaukom: hurtig behandling er nødvendig, da øjet hos børn er blødt, så synsnerven lettere ødelægges.

Myopi: iris er tættere på zonulatråde og pigment kan blive gnubbet løs og tilstoppe trabekelværket.

Pseudoexfoliationer: "Fnuller"/aflejringer fra linses forside tilstopper trabekelværket. Der er en arvelig faktor og mange i Skandinavien har det.

Intervention:

- Kataraktoperation.
- SLT. Effekten aftager ofte over et par år, men kan gentages.
- Dråber. Helst uden konserveringsmiddel.
- Kammervinkel procedurer: iStent, Hydrus, ... Det nedsætter modstanden.
- Drænering gennem sclera: Trabeculectomy m.fl.
- Destruktion af strålelegemet: Cyclo photo coagulation (termisk).

De fleste operationer har kun effekt over nogle år. Nogle kan gentages.

Mere information på "Glaucomapatient.org".

Når synet svigter, de dilemmaer synslinjen hører om i hverdagen

v/Helle Riley og Birgitte Lillevedt, Dansk Blindesamfund

Synslinjen er en gren af Dansk Blindesamfund og har eksisteret siden december 2016.

Alle har mulighed for at henvende sig. Også pårørende eller fagpersoner fra fx skoler eller socialrådgivning. Der er ikke et synskriterie for henvendelser til synslinjen. Man må gerne ringe gentagne gange.

AMD er en stor årsag til opkald til Synslinjen.

Synslinjen bemandes af folk, der selv har et synshandicap. De kan lytte og fx tage en snak om:

- Bolig
- Jobcenter
- Ensomhed ved synshandicap. Herunder meningsfulde fællesskaber

Synslinjen/Dansk Blindesamfund kan ved behov tilbyde en bisidder via konsulentordningen.

Synslinjen kan rådgive omkring kontakt til et kommunikationscenter ved behov for hjælpemidler mm.

Der er stigning i antal samtaler, der handler om behandling. De rådgiver ikke om behandling, men hjælper med at konkretisere og finde vej. Lytter.

Ikke dansksprogede kan også få hjælp. Nogle gange bruges konsulentordning med tolk, hvis ikke samtale på engelsk kan klares på telefonen.

Dansk Blindesamfund har psykolog ansat, som de kan henvise til.

Vi må med samtykke fra patienten kontakte Dansk Blindesamfund for kontakt mhp. at etablere kontakt. Send mail til Dansk Blindesamfund, Helle Riley med navn og tlf. nr. på patienten.

Dansk Blindesamfund yder hjælp ved varigt synstab til 33% og mindre.